

Zpr@vodaj

ČSSZ

Sociální zabezpečení a EU, str. 1 • Konkrétní situace, str. 2 • Mezinárodní smlouvy, str. 3

Sociální zabezpečení při práci a pobytu v zahraničí

Chystáte se na pobyt či práci v zahraničí? I v takové životní situaci vám může vzniknout nárok na důchod nebo jinou dávku ze sociálního zabezpečení. Podmínky pro přiznání takové dávky se ale v různých státech liší, a je proto dobré si případný nárok předem ověřit a stejně tak si zjistit, co vše je k vyřízení takové žádosti třeba.

Co je dobré vědět

Před odjezdem do zahraničí, a to především v případě pracovního pobytu, si vždy ověřte, jaká jsou pravidla pro platby pojistného a čerpání dávek v dané zemi. ČSSZ vám může pomoci určit, jakými pravidly se v sociální oblasti řídit, a poskytnout také kontakty na příslušné zahraniční instituce, kde se můžete konkrétní informace o nárocích na dávky v zahraničí dozvědět.

Kontakty na zahraniční instituce

Sociální zabezpečení a Evropská unie

Česká republika je jedním z členských států Evropské unie (EU), mezi jejíž základní principy patří právo

občanů na volný pohyb (migrace), tedy právo svobodně se pohybovat a pobývat na území kteréhokoliv členského státu EU. Pro oblast sociálního zabezpečení z toho vyplývá povinnost členských států zacházet s migrujícími občany států EU tak, aby nebyla omezena jejich možnost pracovat v kterémkoliv státě EU. Tato pravidla platí pro všechny členské státy EU a dále také pro Švýcarsko, Norsko, Lichtenštejnsko, Island a nadále i pro Spojené království Velké Británie a Severního Irsku. Podrobnější informace naleznete na webu ČSSZ v záložce [Evropská unie](#).

Podmínky nároku na dávky sociálního zabezpečení si členské státy upravují svými právními předpisy, v jednotlivých státech se tedy liší. Právo EU tyto odlišné podmínky nesjednocuje, avšak stanoví pro

jejich použití společná koordinační pravidla, která jsou členské státy povinny respektovat. Ta vychází ze čtyř principů, jež pro migrující osobu žijící nebo pracující v jiném členském státě EU zajišťují:

- stejná práva a povinnosti jako pro osoby žijící v členském státě EU,
- použití právního řádu jediného státu, kterým se v daný okamžik řídí sociální zabezpečení migrující osoby,
- zohlednění doby pojištění získané v jiném členském státě pro vznik nároku na důchod anebo jinou dávku,
- výplatu dávky sociálního zabezpečení do členského státu EU, ve kterém osoba bydlí.

pokračování na straně 2...

Konkrétní životní situace

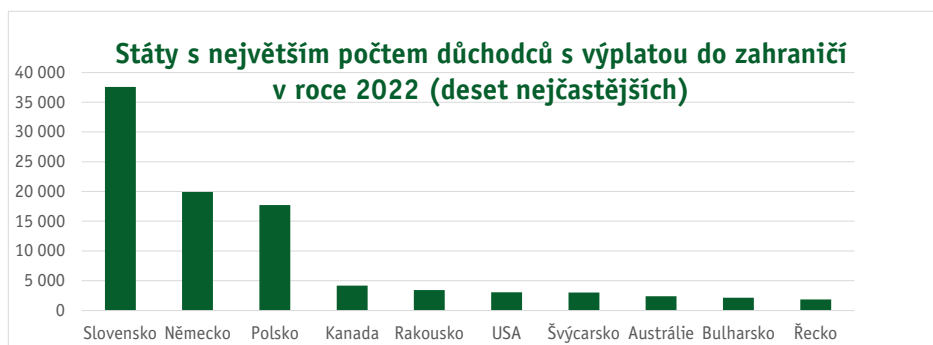
Žádost o důchod

Přestože jste v průběhu své pracovní kariéry byli pojištěni ve více členských státech EU, žádost o důchod stačí podat jen jednou, a to ve státě, kde bydlíte, případně kde jste naposledy pracovali nebo podnikali. Podaná žádost se považuje za žádost o důchod vůči všem členským státům, kde jste byli důchodově pojištěni. V ČR podáte žádost u místně příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, kde s vámi pracovníci správy vyplní k tomu potřebné dokumenty. Instituce členských států si mezi sebou předávají potřebné údaje a podklady pro posouzení vaší žádosti a vy poté z každého státu obdržíte rozhodnutí o nároku na důchod a informace o jeho výši.

Při komunikaci s jakoukoliv institucí je dobré vždy uvádět své základní identifikační údaje, zejména číslo sociálního pojištění (v ČR jde o rodné číslo).

Výplata důchodu do zahraničí

Výplatu důchodu do zahraničí může ČSSZ provádět zasláním na bankovní účet (vedený u zahraniční nebo české banky), mezinárodní poštovní poukázkou (do Polska) a v některých případech i bankovním šekem. Platby probíhají prostřednictvím České národní banky.

Zdroj: [Otevřená data ČSSZ](#).

Potvrzení o žití

Pokud bydlíte v zahraničí, je třeba zasílat potvrzení o žití, aby vám ČSSZ mohla vyplatit důchod. Jedná se o jednotný formulář, který slouží k ověření, že podmínky nároku na výplatu důchodu stále trvají, tedy že příjemce důchodu je naživu. Potvrzení o žití musí obsahovat úředně ověřený vlastnoruční podpis příjemce důchodu (o úřední ověření podpisu je možné požádat například nositele pojištění ve státě bydliště, kde by mělo být provedeno bezplatně, případně se lze obrátit na jakýkoliv úřad či orgán, který podle právních předpisů daného státu provádí ověřování podpisů, dále na zastupitelský úřad ČR v daném státě). Následně je třeba jej zaslat poštou, případně e-mailem, jehož přílohou bude naskenované potvrzení o žití podepsané uznávaným elektronickým podpisem, anebo prostřednictvím datové schránky. Formulář je dostupný na [ePortálu ČSSZ](#) v několika jazykových mutacích.

Dávky v nemoci a mateřství v EU

V rámci EU se poskytování dávek

v nemoci a mateřství řídí předpisy daného členského státu, v němž jste pojištěni. Pokud při pobytu v zahraničí zůstáváte pojištěni nadále v ČR, budou vám peněžité dávky v nemoci a mateřství poskytovány podle českých právních předpisů. ČSSZ může v případě pojištění v jiném členském státě EU pomoci s poskytnutím [kontaktů na zahraniční instituce](#), kde získáte další informace o konkrétních oblastech a právech i povinnostech z pojištění vyplývajících.

Nemocenské

Pracovní neschopnost může vzniknout i během pobytu mimo stát pojištění. Jako český pojištěnec můžete při onemocnění v jiném členském státě EU navštívit místního lékaře, kde si necháte vystavit potvrzení o dočasné pracovní neschopnosti, které pak zašlete svému zaměstnavateli v ČR. Jako OSVČ potvrzení posíláte přímo na okresní správu sociálního zabezpečení. Potřebné tiskopisy naleznete na [ePortálu ČSSZ](#).

V případě, že je dočasná pracovní neschopnost delší než 14 dnů, uplatňuje se nárok na nemocenské tiskopisem [Žádost o nemocenské při vzniku pracovní neschopnosti v jiném členském státě EU](#).

Peněžité pomoc v mateřství

Při pobytu v zahraničí uplatníte žádost o peněžitou pomoc v mateřství z ČR vyplněním tiskopisu [Žádost o peněžitou pomoc v mateřství při bydlišti/pobytu v zahraničí](#), ke

pokračování na straně 3...

... pokračování ze strany 2

kterému přiložíte lékařskou zprávu o předpokládaném dni porodu, a zašlete obojí svému zaměstnavateli. Jako OSVČ žádost posíláte přímo na okresní správu sociálního zabezpečení. Po narození dítěte je třeba zaměstnavateli (v případě OSVČ přímo OSSZ) poslat rodný list dítěte.

Otcovská

Máte-li zájem o čerpání tzv. otcovské, využijete formulář [Žádost o dávku otcovské poporodní péče](#). Pokud vaše dítě není občanem ČR, je zapotřebí k žádosti přiložit také kopii rodného listu dítěte (překlad rodného listu není třeba).

Ošetřovné

Pro žádost o ošetřovné v jiném členském státě slouží tiskopis Žádost o ošetřovné při vzniku potřeby ošetřování (péče) v jiném členském státě EU, ke kterému je třeba přiložit v zahraničí vydané potvrzení o tom, že musíte o někoho blízkého pečovat. Vyplněný tiskopis pošlete svému zaměstnavateli a ten jej předá okresní správě sociálního zabezpečení, která o ošetřovném rozhodne.

Dlouhodobé ošetřovné

V případě péče o příbuzného nebo o někoho ve sdílené domácnosti využijete formulář [Žádost o dlouhodobé ošetřovné](#). K žádosti přiložíte také lékařskou zprávu o potřebě ošetřování, v níž bude uvedeno, jak dlouho byla osoba v nemocnici (nejméně 4 dny) a že bude potřebovat péči alespoň 30 dní. Vyplněný tiskopis pošlete svému zaměstnavateli a ten jej předá okresní správě sociálního zabezpečení, která o ošetřovném rozhodne.

Do zahraničí se dávky nemocenského pojištění vyplácejí pouze na bankovní účet příjemce, a to na jeho náklady.

Mezinárodní poradenské dny 2023

Česká správa sociálního zabezpečení ve spolupráci s institucemi důchodového pojištění ze Slovenska, Německa a Rakouska pořádá každoročně dvoustranné mezinárodní poradenské dny zaměřené na důchodovou problematiku (více [na webu ČSSZ](#)).

Nadcházející mezinárodní poradenské dny k důchodům v roce 2023

Česko-slovenský poradenský den:

- na území ČR, v listopadu 2023 (bude upřesněno)

Česko-německé poradenské dny:

- Praha, 22. června 2023
- Pasov, 19. září 2023
- České Budějovice, 17.–18. října 2023

Česko-rakouský poradenský den:

- Vídeň, 14. června 2023

Důležité je, aby se klienti předem objednali. Podrobnější informace k jednotlivým poradenským dnům budou vždy přibližně měsíc před konáním akce zveřejněny v části **Aktuality na webu ČSSZ**.

Mezinárodní smlouvy

Pokud pracujete a jste důchodově pojištěni ve státě mimo EU, je pro vás a vaše nároky v sociálním zabezpečení důležité vědět, zda existuje mezi ČR a daným státem platná mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení. Přehled všech platných mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení naleznete na webových stránkách ČSSZ. Úplné znění

textů těchto smluv a k nim přijatých prováděcích předpisů lze získat na [webových stránkách](#) Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Důchodové pojištění

V případě, že jste získali doby pojištění v ČR a v některém ze smluvních států, bude váš důchodový nárok posuzován nejen podle českých vnitrostátních předpisů, ale současně i podle mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení, kterou ČR s příslušným státem uzavřela. Podobně jako je tomu v rámci EU, lze na základě všech platných mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení pro účely nároku na důchod a splnění podmínky potřebné doby pojištění přihlídnout též k dobám pojištění, které jste získali v některém ze smluvních států.

Nemocenské pojištění

Některé mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení upravují také poskytování a výplatu dávek nemocenského pojištění. Peněžité dávky v nemoci a mateřství poskytuje podle svých právních předpisů nositel pojištění státu, jehož právním předpisům osoba podléhá. Je-li poskytnutí dávky podmíněno trváním pojištění po určitou dobu, přihlídnou se v případě potřeby i k době pojištění získané na území druhého smluvního státu. Ve většině případů smlouvy umožňují výplatu dávky na území druhého smluvního státu. V konkrétních případech je třeba vždy vycházet z příslušné mezinárodní smlouvy, protože tato problematika je upravena v jednotlivých bilaterálních smlouvách rozdílně. V některých smlouvách tato oblast není upravena vůbec (např. smlouva s Austrálií, Chile, Japonskem, Kanadou, Koreou, Quebecem a USA).

Další informace o práci a pobytu v zahraničí i s odkazem na důležité tiskopisy naleznete na [webu ČSSZ](#). ■

Všechna reprodukční práva jsou vyhrazena. Jakékoliv šíření a kopírování online Zpr@vodaje ČSSZ bez výslovného svolení ČSSZ není povoleno. Obrátit se můžete na redakce@cssz.cz. Děkujeme za pochopení.